

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри



д.п.н., проф. Радул О.С.

« 27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА

Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
ОПП Дошкільна освіта
ОР магістр
Факультет педагогіки та психології
Форма навчання: заочна (перехресний вступ)

2020–2021 навчальний рік

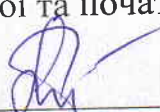
Робоча програма з дошкільної педагогіки для студентів спеціальності
012 Дошкільна освіта другого магістерського рівня (перехресний вступ).
27 серпня 2020 року.

Розробник: Прибора Т. О. к. пед. н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки дошкільної
та початкової освіти

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1.

Завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти


_____ О. С. Радул

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки: 1-й	
Змістових модулів – 3		Семестр: 1-й	
Загальна кількість годин заочна форма – 165 год.		Лекції:	
		12 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних. самостійної роботи студента	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Семінарські заняття:	
		6 год.	
		Консультації	
		Самостійна робота	
		147 год.	
		Вид контролю:	
екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс педагогіки дошкільної є провідним у підготовці фахівців дошкільної освіти. Педагогіка дошкільна є складовою частиною дисциплін циклу професійної підготовки нормативного блоку.

Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів з закономірностями процесу навчання і виховання дітей дошкільного віку, змістом дошкільної освіти, формами, методами і засобами формування особистості дитини, що забезпечить підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів.

Завдання курсу:

1) розкрити теоретичні основи виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку та методичні питання організації життя і діяльності дошкільників;

2) ознайомити студентів з надбаннями народної педагогіки, досягненнями світової науки і передового педагогічного досвіду в галузі дошкільної освіти;

3) формувати здатність до педагогічного осмислення явищ виховання й розвитку дитини в умовах родинно-суспільного виховання;

4) сприяти оволодінню студентами змістом дошкільної освіти, принципами, методами і формами організації освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі;

5) розвинути вміння педагогічного прогнозування, самостійність та критичність мислення;

6) сприяти вихованню кращих моральних рис особистості майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу: любові та поваги до особистості дитини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- значення дошкільного дитинства в становленні особистості;
- шляхи здійснення гуманізації навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі;
- особливості та способи організації і здійснення навчально-виховної роботи в групах дітей раннього віку;
- особливості та способи організації і здійснення навчально-виховної роботи в групах дітей дошкільного віку;
- шляхи забезпечення наступності в роботі дошкільного навчального закладу та школи;
- форми співпраці дошкільного навчального закладу і сім'ї щодо забезпечення єдності у виховному процесі

вміти:

- планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі і виховні аспекти педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі;
- аналізувати програмно-методичні матеріали;

- забезпечувати диференційований підхід в навчально-виховному процесі з урахуванням потреб, інтересів попереднього досвіду дітей;
- використовувати різні форми організації навчальної діяльності дітей у ДНЗ;
 - організовувати предметно-ігрове середовище у різних вікових групах дошкільного навчального закладу;
 - добирати та ефективно використовувати безпосередні та опосередковані методи керівництва ігровою, трудовою, самостійною діяльністю дошкільників.

Курс спрямований на формування у майбутніх фахівців у галузі освіти таких *загальних компетентностей* як:

Інтегральної компетентності ІК Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах вищої освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальних компетентностей:

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-5. Здатність працювати в команді.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальних (фахових компетентностей)

КС-2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.

КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.

КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

КС-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками. міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

В результаті курсу мають бути досягнуті такі програмні результати навчання:

ПРН01 Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

ПРН03 Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.

ПРН04 Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

ПРН05 Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

ПРН07 Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти.

ПРН08 Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

ПРОГРАМА

Розділ 1. Загальні засади дошкільної педагогіки

Тема 1. Дошкільна педагогіка – наука про виховання дітей до школи. Предмет дошкільної педагогіки. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Джерела розвитку дошкільної педагогіки. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання. Професія вихователя дошкільного закладу.

Тема 2. Вікові і індивідуальні особливості дітей дошкільного віку. Значення дошкільного віку для формування особистості людини. Фактори становлення особистості. Розвиток особистості, її рушійні сили.

Новоутворення, сенситивні періоди розвитку, провідний вид діяльності у ранньому і дошкільному віці. Організація життя дітей раннього віку в дошкільному закладі. Розвиток і виховання дітей першого року життя. Розвиток і виховання дітей другого року життя. Розвиток і виховання дітей третього року життя. Розвиток і виховання дітей четвертого і п'ятого року життя. Розвиток і виховання дітей шостого року життя.

Тема 3. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Методологія педагогічного дослідження. Методи наукового дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Упровадження результатів наукових досліджень у практику дошкільної освіти. Значення передового педагогічного досвіду.

Тема 4. Сучасна система дошкільної освіти. Заклад дошкільної освіти та його повноваження. Основні нормативні документи з організації роботи ДНЗ. Завдання закладу дошкільної освіти.

Типи закладів дошкільної освіти та їхні функції: заклад дошкільної освіти (ясла), заклад дошкільної освіти (ясла-садок), заклад дошкільної освіти (дитячий садок) заклад дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу, будинок дитини заклад дошкільної освіти (дитячий будинок) інтернатного типу заклад дошкільної освіти (ясла-садок) сімейного типу, заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу, заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини).

Учасники освітнього процесу. Права дитини у сфері дошкільної освіти. Права та обов'язки педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти. Комплектування груп закладу дошкільної освіти. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в системі дошкільної освіти.

Розділ 2. Загальні основи дошкільної дидактики

Тема 5. Загальні основи дошкільної дидактики. Поняття, предмет, завдання, джерела дошкільної дидактики. Категорії дошкільної дидактики. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Функції навчання. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Підгрунття навчальної діяльності. Компоненти навчальної діяльності (навчальне завдання, планування, уміння контролювати діяльність, правильно оцінювати її результати, мотиви).

Умови формування навчальної діяльності у дошкільному віці (можливість самостійного пошуку і відкриття дитиною нових знань, вирішення проблемних завдань; різноманітність навчальної діяльності; усвідомлення потрібності і важливості навчального матеріалу; пов'язаність нового матеріалу із засвоєним раніше; посиленість засвоєння, пізнавальна складність нового матеріалу; яскравість і емоційність навчального матеріалу; позитивне оцінювання успіхів дітей, що стимулює їх активність).

Принципи дошкільної дидактики: принцип наочності, принцип науковості, принцип систематичності і послідовності, принцип доступності, принцип міцності, принцип активності і свідомості, принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей, принцип виховної і розвивальної спрямованості знань.

Тема 6. Зміст дошкільної освіти Загальні положення Базового компонента дошкільної освіти. Зміст і структура Базового компонента дошкільної освіти. Інваріантною і варіативною складові. Освітні лінії: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина у природному довкіллі», «Дитина у світі культури», «Гра дитини», передбачає розвиток у дітей творчих здібностей, самостійності, ініціативності, «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Мовлення дитини».

Програми для закладів дошкільної освіти. Види програм. За концептуальними засадами: традиційні, інноваційні, альтернативні програми. За спрямованістю на реалізацію розвивальних, виховних, навчальних цілей освіти, змістовими складовими і наповненням: комплексні і парціальні програми. За призначенням для дошкільної освіти: загальні, спеціальні, експериментальні програми. За рівнем упровадження: загальноукраїнські, регіональні, локальні програми.

Основні компоненти освітньої програми: загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти; перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін, логічна послідовність їх вивчення; форми організації освітнього процесу; опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Зміст освітньої програми.

Діючі програми виховання і навчання дітей в Україні.

Тема 6. Методи навчання у ДНЗ.

Поняття методу, прийому навчання. Класифікація методів навчання. Класифікація методів за джерелом отримання знань.

Наочні методи навчання. Поняття спостереження. Види спостереження. За терміном: короткочасне і тривале. За видом діяльності: розпізнавальне; за зміною і перетворенням об'єктів; репродуктивне. Вимоги до спостереження. Характеристика методів демонстрації та ілюстрації. Вимоги до них.

Характеристика словесних методів навчання: бесіда, розповідь, пояснення, читання (слухання дітьми) творів художньої літератури.

Характеристика практичних методів навчання: метод вправ, метод простих дослідів, метод моделювання, метод ігор.

Тема 7. Гра – основний вид діяльності дошкільників, засіб виховання. Своєрідність гри як діяльності дітей. Структурні елементи гри. Педагогічне керівництво грою. Класифікація дитячих ігор. За характером матеріалу: ігри з предметами, настільно-друковані, словесні. За метою і формою: навчальні, розважальні, рухливі, ігри-забави, ігри-небувальщини, ігри-заняття, музично-дидактичні, хороводні, народні, етнографічні, ігри з правилами. За змістом: сюжетно-рольові, ігри-драматизації, ігри за літературними сюжетами, режисерські, мовленнєві, театралізовані, спортивні, дидактичні. За способом організації: колективні, групові, індивідуальні, парні, ініціативні, самостійні, стимульовані, творчі.

Класифікація Ф. Фребеля: розумові, сенсорні, рухливі ігри. Класифікація О. Леонтєва за походженням гри: функціональні, конструктивні, ситуативні, традиційні, кордонні. Класифікація ігор за О. Сорокіною: ігри-подорожі, ігри-доручення, ігри-припущення, ігри-загадки, ігри-бесіди. Класифікація В. Аванесова за характером ігрових дій ігри-доручення, ігри з відшукування предметів, ігри з відгадуванням загадок, сюжетно-рольові дидактичні ігри, ігри у фанти або заборонений «штрафний» предмет. Класифікація Ю. Аркіна за етапами розвитку гри: ігри від малочисельних до багаточисельних, від нестійких угруповань до стійких, від безсюжетних до сюжетних, від відображення подій особистого життя до відображення подій суспільного життя.

Класифікація українських народних ігор: ігри з елементами драматизації: рухливі ігри з текстом, словесні народні ігри, ігри на розвиток фонематичного слуху, народні ігри з іграшками, музичні народні ігри, ігри-розваги, ігри-забави.

Сюжетно-рольові ігри. Театралізовані ігри. Будівельно-конструкторські ігри. Українська народна іграшка. Види іграшок. Вимоги до іграшок.

Дидактичні ігри. Особливості дидактичної гри. Структура дидактичної гри. Види дидактичних ігор. Походження гри.

Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини.

Тема 8. Форми організації навчання у дошкільному закладі. Форми організації навчання дітей дошкільного віку. Добір форм організації навчання дітей дошкільного віку. Дидактична гра як форма організації дітей. особливості організації дидактичної гри.

Екскурсія як форма організації навчання у закладах дошкільної освіти. Поняття, специфічне призначення, організація, структура, правила безпеки під час проведення екскурсії.

Заняття – традиційна форма організації у ДНЗ. Ознаки заняття: реальні можливості дітей активно засвоювати передбачені програмою знання і вміння; постійний склад дітей усієї вікової групи; провідна роль педагога, який визначає тему, завдання і зміст заняття, підбирає методи і прийоми, організовує й оцінює пізнавальну діяльність дітей, спрямовує дітей на використання набутих знань, умінь і навичок у практичній діяльності.

Види занять за організацією: фронтальні; групові, індивідуально-групові, індивідуальні заняття.

Види занять за структурою: комплексні, тематичні, комбіновані, домінантні, сюжетно-динамічні, інтегровані. Види занять за змістом: з ознайомлення з навколишнім середовищем; з розвитку мовленнєвого спілкування; формування елементарних математичних уявлень; з образотворчої діяльності; з фізичної культури; музичні.

Види занять за дидактичною метою: заняття із засвоєння дітьми нових знань, заняття із закріплення і систематизації досвіду (організованого і стихійного) дітей; контрольні заняття; комплексні заняття. Структура занять.

Розділ 3. Зміст і методи виховання дітей дошкільного віку

Тема 9. Моральне виховання дітей дошкільного віку.

Моральний розвиток і моральне виховання. Розвиток теорії морального виховання дітей. Завдання морального виховання. Моральний реалізм дитини. Закономірності процесу морального виховання. Виховання моральних почуттів у дітей (правди, справедливості, довіри, емпатії, прихильності, гідності, страху, сорому, провини, совісті, альтруїзму, відповідальності, успіху(невдачі), громадянські почуття).

Розвиток етичних уявлень у дошкільників. Формування моральних звичок і збагачення морального досвіду поведінки. Виховання мотивів моральної поведінки дітей. Розвиток моральної свідомості дитини 3–7 років.

Сутність поняття «гуманізм». Виховання гуманного ставлення до оточуючих (екскурсії, зустрічі з цікавими людьми, етичні бесіди, ініційовані педагогом спостереження за поведінкою дорослих і однолітків, ігри на соціальну тематику, читання художньої літератури, перегляд мультфільмів, казок).

Виховання вольової поведінки. Виховання основ гуманізму. Виховання патріотизму. Роль соціальних емоцій у моральному вихованні дітей.

Виховання слухняності та дисциплінованості (приклад дорослого (дотримання обіцяного), вправлення дітей у позитивних учинках, використання ефекту власного задоволення внаслідок відповідального виконання дорученої справи чи самостійно визначеного обов'язку, використання жартівливої форми роз'яснення дітям правил поведінки, педагогічна оцінка). Умови виховання дисциплінованості і культури поведінки (авторитет і культура вихователів та батьків, єдність вимог з боку всіх дорослих, чіткий режим, правильна організація обстановки, атмосфера доброзичливості, активної, цікавої діяльності дітей в групі, чітке роз'яснення вимог до дитини).

Правила культури спілкування. Методи формування культури спілкування дітей з дорослими та однолітками. Методи, шляхи і засоби морального виховання.

Тема 10. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Розумовий розвиток і розумове виховання. Значення розумового виховання у формуванні особистості. Мета і завдання розумового виховання дошкільників. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Зміст і засоби розумового виховання дітей (ознайомлення з предметами і явищами

навколишнього світу, різні види діяльності дітей, процес ігрової діяльності, процес систематичного навчання). Поняття розумової діяльності, її якості (допитливість, критичність, кмітливість, вдумливість).

Система сенсорного виховання. Періоди засвоєння еталонів у дошкільному віці (перед еталонний період, період предметних еталонів, набуття якостями предметів еталонного значення).

Особливості розумової активності дітей дошкільного віку. Методи і прийоми формування розумової активності дітей.

Тема 11. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Фізичний розвиток і фізичне виховання. Поняття, мета і завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку. Основні засоби фізичного виховання (гігієнічні умови, загартування організму, фізичні вправи).

Режим дня в дошкільному закладі. Педагогічне значення і вимоги до режиму дня (відповідність природному ритму основних фізіологічних процесів дитячого організму, чергування активної діяльності з відпочинком, постійність, стійкість і визначеність головних елементів, гнучкість). Загальні компонентами режиму дітей в усіх вікових групах дитячого садка (прибуття у дитсадок, ранкова гімнастика, самостійні ігри, приготування до сніданку, сніданок, допомога у прибиранні посуду, заняття, прогулянка, обід, сон, гігієнічна гімнастика, самостійна діяльність, полуденок, прогулянка, ігри, вечеря). Організація режиму дня в різновікових групах.

Зміст культурно-гігієнічних навичок дітей різних вікових груп. Методика і умови формування культурно-гігієнічних навичок.

Тема 12. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Своєрідність трудової діяльності дошкільника. Зв'язок дитячої праці з грою.

Становлення компонентів трудової діяльності. Мета і завдання трудового виховання. Зв'язок засобів трудового виховання дітей у дошкільному закладі. Види праці дітей, їх зміст. Становлення різних видів праці. Вимоги до організації різних форм праці.

Тема 13. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Естетичний розвиток і естетичне виховання. Розвиток теорії естетичного виховання. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст естетичного виховання дітей дошкільного віку. Значення естетики поведінки дітей і дорослих. Види художньої діяльності дітей: зображувальна діяльність, музична діяльність, театралізована діяльність. Види образотворчої діяльності: малювання (предметне малювання, малювання з природи, малювання з пам'яті, малювання за уявленнями, декоративне малювання), ліплення (предметне, сюжетне і декоративне), апплікація (предметна, сюжетна, силуетна), конструювання (з природнього матеріалу, художнє (дизайн), (індивідуальне, індивідуально-групове).

Шляхи формування у дітей оцінного ставлення до прекрасного (життя і діяльність дитини в сім'ї, виховна діяльність дошкільних виховних закладів, освітня діяльність загальноосвітніх навчально-виховних закладів, освітня робота в позашкільних дитячих виховних закладах (будинки і палаци дитячої

та юнацької творчості, студії, дитячі музичні школи), вплив засобів масової інформації (художня і наукова література, газети, журнали, радіо, кіно, телебачення, концертна діяльність).

Засоби естетичного виховання – естетика побуту, твори мистецтва, побут, спеціальне навчання, самостійна художня діяльність дітей, свята.

Методи естетичного виховання (за головною педагогічною метою (переконання; вправлення у практичних діях, спрямованих на перетворення навколишнього середовища; проблемні ситуації; спонукання до співпереживання, емоційно-позитивного відгуку на прекрасне, негативного ставлення до потворного; за загальною та спеціальною спрямованістю (загальнопедагогічні та спеціальні методи, методи навчання художній діяльності (наочні (зразок, показ прийомів виконання дій), словесні (бесіди, інструкції, вказівки, поради, оцінка і самооцінка результатів діяльності дітей); методи розвитку художньо-творчих здібностей дітей).

Особливості розвитку естетичного сприймання в ранньому і молодшому дошкільному віці. Особливості розвитку естетичних сприймань дітей середнього і старшого дошкільного віку.

Тема 14. Дошкільний заклад, сім'я, школа.

Наступність, спадковість, перспективність у системі безперервної освіти. Вивчення сучасних реформувань в освіті на Україні. Показники готовності дитини до навчання в школі. Знайомство дитини старшого дошкільного віку зі школою. Робота з сім'ю по підготовці дітей до школи. Діагностика готовності дітей до школи. Зв'язок дошкільного закладу і школи. Форми зв'язку ДНЗ зі школою.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Кількість годин													
	заочна форма							денна форма						
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки														
Тема 1. Дошкільна педагогіка – наука про виховання дітей до школи.	7	2					5							
Тема 2. Вікові і індивідуальні особливості дітей дошкільного віку.	4						4							
Тема 3. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки.	6						6							
Тема 4. Сучасна система дошкільної освіти.	12	2					10							
Тема 5. Теорія гри. Гра – основний вид діяльності дошкільників. Творчі, театралізовані, будівельно-конструкторські ігри	14	2					12							
Тема 6. Сюжетно-рольові ігри дітей в дошкільному закладі	10						10							
Разом за змістовим модулем 1	53	6					47							
Змістовий модуль 2. Загальні основи дошкільної дидактики														
Тема 7. Загальні основи дошкільної	10						10							

дидактики.														
Тема 8. Методи навчання у ДНЗ.	17	2				15								
Тема 9. Форми організації навчання у дошкільному закладі.	12	2				10								
Тема 10. Зміст освіти	15	2				13								
Разом за змістовим модулем 2	54	6				48								
Блок/модуль 2														
Тема 9. Моральне виховання дітей дошкільного віку.	11		1			10								
Тема 10. Розумове виховання дітей дошкільного віку.	11		1			10								
Тема 11. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	10		2			8								
Тема 12. Трудове виховання дітей дошкільного віку.	9		1			8								
Тема 13. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	7		1			6								
Тема 14. Дошкільний заклад, сім'я, школа.	10					10								
Разом за змістовим модулем 3	58		6			52								
Блок/модуль 2														
ІНДЗ														
Усього годин	165	12	6			147								

2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість один денна форма
1	Моральне виховання дітей дошкільного віку.	1
2	Розумове виховання дітей дошкільного віку.	1
3	Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	2
4	Трудове виховання дітей дошкільного віку.	1
5	Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	1
Всього		6

3. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом

4. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
Змістовий модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки		
1	Тема 1. Предмет дошкільної педагогіки. Опрацювати Закон України «Про дошкільну освіту», виписати завдання, принципи дошкільного виховання; типи дошкільних установ.	5
2	Тема 2. Вікові і індивідуальні особливості дітей дошкільного віку. Проаналізувати вікову періодизацію дитинства, як міститься в етнографічній літературі та наукові дані про розвиток дитини. Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики	4
3	Тема 3. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Познайомитись з основними напрямками сучасних досліджень про можливості розумового виховання та розвитку дітей дошкільного віку. Теоретичні та практичні методи дослідження. Педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, бесіда, вивчення продуктів діяльності дитини, соціометрія, незалежні характеристики (педагогічний консиліум), тестування.	6
4	Тема 4. Сучасна система дошкільної освіти. Опрацювати Закон України «Про дошкільну освіту», Концепцію дошкільного виховання в Україні, Концепцію безперервної системи національного виховання, Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні і скласти таблицю «Мета і завдання дошкільного виховання в Україні». Виписати основні положення концепції національного виховання.	10
5.	Тема 5. Теорія гри. Гра – основний вид діяльності дошкільників. Творчі, театралізовані, будівельно-конструкторські ігри Складіть таблицю класифікацій дитячих ігор (К. Гроос, Ж. Піаже, К. Гарвей, П. Лесгафт та ін.). Порівняйте їх. На прикладах спостережень за іграми дітей під час навчальної практики та вражень свого дитинства доведіть положення про те, що гра є засобом розвитку і виховання	12

	<p>дітей дошкільного віку.</p> <p>У психолого-педагогічній літературі існує різне позначення ігор, що виникають за ініціативою дітей. їх називають «творчими», «сюжетно-рольовими», «сюжетно-рольовими творчими». Яка з перерахованих назв найвірніше відображає суть дитячої гри? Відповідь обґрунтуйте.</p> <p>Поясніть на конкретних прикладах основний закон гри, сформульований Л. С. Виготським та експериментально підтверджений Д. Б. Ельконіним: «Дитяча гра еволюціонує від раніше відкритої ігрової ролі, уявлюваної ситуації і прихованого правила до відкритого правила і прихованих уявлюваної ситуації та ролі».</p> <p>Останнім часом в іграх дошкільників присутні мотиви жорстокості, насильництва та беззмістовні дії переслідування, приниження, бійки. Поясніть причини означеного явища. Чому натомість не розвиваються сюжети ігри у героїчні професії (воїнів, космонавтів, рятувальників)? Дайте поради вихователям у цьому плані.</p> <p>Вирішіть педагогічну ситуацію: Нерідко виникають одночасні бажання кількох дітей виконувати головну роль у грі:</p> <p>Як допомогти дітям справедливо розподіляти ролі? У якій ролі має виступати вихователь для розвитку ігрової поведінки дітей у різних вікових групах?</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	
6.	<p>Тема 6. Сюжетно-рольові ігри дітей в дошкільному закладі</p> <p>1. Огляньте і опишіть ігровий матеріал для сюжетно-рольових ігор в різних вікових групах дошкільного закладу. Зазначте особливості його розташування та відповідність віку дітей.</p> <p>Визначить вплив середовища на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збагачення змісту гри; - розвиток способів відображення дійсності; - формування ігрових взаємин; - прояви самостійності та ігрової творчості у дітей. <p>1. За поданою схемою проаналізуйте сюжетно-рольову гру дітей молодшого, середнього або старшого дошкільного віку.</p> <p style="text-align: center;"><i>Схема аналізу сюжетно-рольової гри</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз відповідності програмі та індивідуальним особливостям дітей, оцінка виховних завдань даної гри. 2. Попередня організація необхідних умов для 	10

сюжетно-рольової гри (підготовка необхідних атрибутів і обладнання; доцільність їх підбору та розташування; відповідність створених ігрових умов санітарно-гігієнічним, психолого-педагогічним вимогам).

3. Оцінка попередньо проведеної роботи з дітьми.

4. Методи і прийоми, використані вихователем при переході від одного виду діяльності до гри:

- за чиєю ініціативою - дитини чи вихователя - виникла гра;

- яка емоційна атмосфера початку гри;

- як виник момент домовленості в грі і розподілу ролей, чи були суперечки і як вони вирішувалися;

- як виникають ігрові підгрупи на початку гри (особливості симпатії дітей, вказівки вихователя, інтерес до ігрових атрибутів тощо).

5. Методика організації процесу ігрової діяльності:

- методи і прийоми, спрямовані на підтримку і покращення емоційно-позитивного стану дітей;

- рівень дитячих ігрових умінь, прийоми їх розвитку;

- забезпечення активності кожного гравця, врахування індивідуальних особливостей кожного;

- робота з новими підгрупами, їх кількість, взаємодія членів підгруп, лідерство в підгрупах, стійкість ігрових угруповань, взаємодія різних підгруп;

- наявність відокремлених підгруп, індивідуальна допомога нерішучим дітям;

- методи та прийоми, спрямовані на виховання позитивних взаємин дітей з вихователем і один з одним, розвиток потреби у доброзичливому ставленні;

- продовження та ускладнення ігрової діяльності;

- методи і прийоми, спрямовані на формування в грі чуттєво-наочних уявлень та навичок і звичок культурної поведінки;

- схвалення й активізація самостійної творчої думки дітей, виявлення розумової активності дітей (запитання дітей дорослому чи

один одному, придумування різних способів виконання роботи, уміння застосовувати отримані раніше знання);

- тривалість виконання ролі кожною дитиною, наявність обміну ролей;

- виникнення конфліктів при виконанні ролей та їх причини;

- узгодження дітьми своїх дій і підкорення правилам гри;

	<ul style="list-style-type: none"> - вміння дітей розв'язувати конфлікти; - перехід дітей до іншої гри чи іншої ігрової підгрупи; - введення додаткових правил дітьми або вихователем (черговість, жеребкування, підкорення меншості більшості тощо); - наявність стану психологічного і фізичного комфорту кожної дитини в грі; - творче використання дітьми ігрового обладнання у грі; - організація системи безпеки дітей у грі. <p>6. Безпосередня участь вихователя у грі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - доцільність цієї участі; - роль співпраці вихователя з дітьми для активного спрямування дитячої гри. <p>7. Використання вихователем попередньо набутого морального досвіду дітей.</p> <p>8. Культура мовлення вихователя як дійовий засіб морально- етичного виховання дітей у грі.</p> <p>9. Рівень мовленнєвої активності дітей у грі.</p> <p>10. Тривалість гри. Засоби подолання втомлюваності дітей.</p> <p>11. Оцінювання вихователем діяльності дітей та їх поведінки у грі, прийоми заохочення дітей до самооцінки та самоконтролю.</p> <p>12. Організація вихователем переходу від сюжетно- рольової гри до іншого виду діяльності дітей.</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	
Змістовий модуль 2. Загальні основи дошкільної дидактики		
7	<p>Тема 7. Загальні основи дошкільної дидактики.</p> <p>Скласти таблицю «Принципи навчання дітей дошкільного віку». Сучасні програми виховання дітей дошкільного віку, їх характеристика.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Програма «Дитина» 2. Програма «Дитина в дошкільні роки» 3. Програма «Створення умов природного розвитку дітей у системі дошкільного виховання» Л. Блудової. 4. Програма «Ладки» Н. Дернович. 5. Програма «Музично-естетичне виховання дошкільнят» С. І. Науменко. 6. Програми зарубіжних педагогів. 	10
8	<p>Тема 8. Методи навчання у ДНЗ.</p> <p>Опрацювати книгу В. Сухомлинського «Серце віддаю</p>	15

	дітям». Визначити методи і прийоми навчання характерні для авторської методики В. Сухомлинського. Опрацювати книгу Ш. О. Амонашвілі «Здрастуйте, діти!» Визначити методи і прийоми навчання характерні для авторської методики Ш. О. Амонашвілі. Результати оформити в таблиці.	
9	Тема 9. Форми організації навчання у дошкільному закладі. Скласти структурно-логічні схеми: «Форми організованого навчання в дошкільному навчальному закладі» та «Види занять в дошкільному навчальному закладі». Розробити план-конспект інтегрованого заняття для участі в педагогічній панорамі	10
10	Тема 10. Зміст освіти Загальні положення Базового компонента дошкільної освіти. Зміст і структура Базового компонента дошкільної освіти. Інваріантною і варіативною складові. Освітні лінії: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина у природному довкіллі», «Дитина у світі культури», «Гра дитини», передбачає розвиток у дітей творчих здібностей, самостійності, ініціативності, «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Мовлення дитини». Основні компоненти освітньої програми: загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти; перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін, логічна послідовність їх вивчення; форми організації освітнього процесу; опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Зміст освітньої програми. Діючі програми виховання і навчання дітей в Україні.	13
Змістовий модуль 3. Зміст і методи виховання дітей дошкільного віку		
11	Тема 11. Моральне виховання дітей дошкільного віку. Методика виховання внутрішніх моральних якостей (почуття власної гідності, почуття сорому, почуття обов'язку) за Л. Виготським. Дати характеристику методам морального виховання. Скласти підбірку літературних творів для дітей, які можна використовувати в роботі з дошкільниками, для вирішення завдань морального виховання. Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики	10
12	Тема 12. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Базовий компонент «Про ознайомлення дітей з	10

	<p>навколишнім. Світом».</p> <p>Мовленнєві заняття як найголовніший засіб пізнання і специфічний людський спосіб спілкування.</p> <p>Скласти каталог наукових статей та книг з проблеми виховання у дітей пізнавальної активності.</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	
13	<p>Тема 13. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.</p> <p>Висвітлити поняття про КГН, особливості формування у дітей.</p> <p>Режим та його значення. Скласти плани-конспекти режимних моментів в першу-другу половину дня.</p> <p>Укласти перелік рухливих, спортивних ігор, вправ, занять з фізичної культури для дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку.</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	8
14	<p>Тема 14. Трудове виховання дітей дошкільного віку.</p> <p>Зробити аналіз програми щодо ускладнення змісту дитячої праці і обов'язків чергових в різних вікових групах.</p> <p>Підготувати серію трудових доручень (вікова група за вибором).</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	8
15	<p>Тема 15. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.</p> <p>Скласти структурно-логічну схему: «Методи естетичного виховання».</p> <p>Зробити аналіз естетики побуту в базовому дошкільному навчальному закладі.</p> <p>Скласти сценарій дитячого свята (за вибором студента).</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	6
16	<p>Тема 16. Дошкільний заклад, сім'я, школа.</p> <p>Пояснити взаємозв'язок понять «підготовка» та «готовність» дітей до школи.</p> <p>Зробити порівняльний аналіз програм дитячого садка і 1 класу школи.</p> <p>Розробити систему завдань діагностування готовності дітей до навчання в школі.</p> <p>Аналіз «НУМО – платформи розвитку дошкільнят» (https://numo.mon.gov.ua/) з даної тематики</p>	10
	Всього	147

Альтернативою до набрання балів із самостійної роботи є прослуховування і аналіз вебінарів для педагогів «Якісна дошкільна освіта»

(Н-д, «Новий Базовий компонент дошкільної освіти – нові перспективи» за посиланням: <https://naseminar.com.ua/seminar/888-noviy-bazoviy-komponent-doshklno-osvti-nov-perspektivi> від МСFR (Цифрове видавництво) чи серія з 4 вебінарів «Якісна дошкільна освіта в Україні» від Міністерства науки і освіти України
<https://www.facebook.com/UAMON/videos/3895092180515529>

Години зараховуються відповідно до годин сертифікату. Бал виставляється бал за захист відповідно до існуючої шкали оцінювання.

5. Методи навчання за джерелами знань:

Словесні методи навчання – лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія

Практичні методи навчання – моделювання, самостійна робота з інформаційними джерелами (книги, мережеві ресурси).

Наочні методи – ілюстрація, демонстрація.

Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності – навчально-педагогічні ігри, кейс-метод.

Інноваційні методи – інтерактивні методи, відеометод, технології критичного мислення

10. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання. З дисципліни «Педагогіка дошкільна» передбачена така форма семестрового контролю, як екзамен, який проводиться у кінці семестру.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі усного та письмового опитування, оцінки виступів студентів на практичних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: усна відповідь; письмова відповідь з теми; доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ; письмові завдання (тестові, контрольні, творчі, дослідницькі роботи тощо); самостійне опрацювання тем; підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів, їх аналіз; виконання практичних завдань.

Критеріями оцінки є: усні відповіді: повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мовлення; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

6. Розподіл балів, які отримують студенти III семестр залік

Поточне тестування та самостійна робота						
Змістовий модуль 1						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Сума
15	20	15	15	20	15	100

IV семестр екзамен

Поточне тестування та самостійна робота									
Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				Підсумковий (екзамен)	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
7	9	9	7	7	7	7	7	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Дошкільна педагогіка».

6. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні від 12.01.2021 р. № 33 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Збірник нормативно-правових актів загальнодержавного та обласного значення у сфері дошкільної освіти / Упоряд. Т. О. Прибора. – Харків: ФОП Озеров Г. В., 2019. – 397 с
3. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: у 2 ч.: навч. посіб. для студ. ВНЗ. – К.: Вища шк., 2006 – Ч. 1. – 302 с.
4. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: у 3 ч. – К.: Слово, 2016 – Ч. 3. – 376 с.
5. Методична робота в ДНЗ: навч.-метод. посіб. / упоряд. Л. А. Швайка. – Х.: Основа, 2008. – 287 с.
6. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання». – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 352 с.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академвидав, 2006. – 456 с.
8. Програми педагогічних дисциплін: для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта / Андросова Н. М., Баранюк І. Г., Довга Т. Я., Озерна Н. М., Прибора Т. О., Радул О. С., Ткаченко О. М., Шарапова Т. А. / за ред. О. С. Радул. – Кропивницький: ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. – Збірник № 3 – 64 с.
9. Прибора Т. О. Ергономічний підхід до організації навчального простору в закладах освіти // Формування конкурентноспроможного фахівця в галузі дошкільної освіти. – Харків: Мачулін, 2018. – С. 222–245.
10. Прибора Т. О. Адаптація дітей до закладу дошкільної освіти // Навчання й виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у викликах сьогодення. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. – С. 220–234.
11. Усі заняття в дошкільному навчальному закладі: посіб. / уклад. Н. Ф. Юрченко. – Х.: Основа, 2009. – 509 с.

Додаткова література:

1. Білан О. І. Навчаємо розповідати за ілюстраціями (старший дошкільний вік): Навчально-методичний посібник / О. І. Білан. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 160 с.
2. Богуш А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників. Мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник / А. М. Богуш, Н. І. Луцан. – К.: Слово, 2008. – 187 с.
3. Богуш А. М. Підготовка дітей до школи у вимірі дошкільної зрілості / А. М. Богуш //

- Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 67. – С. 158-163.
4. Бодяк К. П. Психологічні особливості підготовки дітей до навчання у ЗНЗ [Електронний ресурс] / К. П. Бодяк. // Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти». – Режим доступу до статті: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/v_1/7.pdf
 5. Бондарчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у дітей молодшого дошкільного віку / О. Бондарчук // Психологічні науки. – 2020. – № 9 (54). – С. 21–31.
 6. В'юнник В. О. Підготовка до школи. Робочий зошит. – Х.: Вид. група «Основа», 2016. – 88 с.
 7. Букатов В. Педагогічні таїнства дидактичних ігор / Букатов В. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с.
 8. Вашуленко М. С. Мовленнєвий розвиток дошкільників - запорука їхньої наступної успішності / М. С. Вашуленко // Дитячий садок. – 2004. – №20. С. 19 – 20
 9. Гра по-новому, навчання по-іншому: методичний посібник / Упорядник О. Рома – The LEGO Foundation, 2018. – 44 с.
 10. Гавриш Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят : навч.-метод. посіб. / Наталія Василівна Гавриш. – К.: Освіта, 2006. – 196 с.
 11. Гавриш Н. В. Художнє слово і дитяче мовлення / Н. В. Гавриш // Дитячий садок. – 2005. – №2. С.9 – 13
 12. Гончаренко А. М. Сучасні підходи до розвитку мовлення дітей / А. М. Гончаренко // Дошкільне виховання. – 2004. – №7. С. 5 – 10
 13. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
 14. Дитячі ігри та розваги: Посібник для педагогів, дітей та батьків / Упорядник І. Січовик. – К. : Вид. центр «Просвіта», 2004. – 423 с.
 15. Донченко Н. П. Мистецтво гри: / Теорія і практика ігрової діяльності в умовах дозвілля: навч. посібник / Н. П. Донченко. – К.: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 1999. – 176 с.
 16. Дон О. Дидактичні ігри / О. Дон // Шкільний світ. – 2010. – №35. – С. 7.
 17. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. / Тетяна Вікторівна Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури. – 2012. – 424 с.
 18. Карпенко О. Духовний світ дитини: навчально-методичний посібник / О. Карпенко, Л. Загоруйко. – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2016. – 348 с.
 19. Кожевникова Т. С. Школа педагогічної майстерності: мовленнєвий розвиток дошкільнят / Т. С. Кожевникова // Дошкільне виховання. – 2004. – №12. – С. 21 – 29.
 20. Кондукова С. В. Особливості застосування гри в системі дошкільного сенсорного виховання дітей із загальним недорозвиненням мовлення / С.В. Кондукова, Н.В. Базима // Корекційна педагогіка. Вісник. Української асоціації корекційних педагогів. – 2015. – №1. – С. 15–21.
 21. Кучеренко Ж. Емоційний інтелект дошкільників: шляхи розвитку. Вихователь-методист дошкільного закладу. / Ж. Кучеренко. – 2016. – № 7. – С. 54–59.
 22. Лозенко А. Індивідуалізація в умовах традиційної технології навчання: проблеми і перспективи» / А. Лозенко // Наукові записки. – Випуск 9. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 3. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.

- Винниченка – 2016. – С. 191-194.
23. Мартін А. М. Підготовка дітей до школи в умовах дошкільного навчального закладу / А. М. Мартін // Підготовка дітей до школи як педагогічна проблема: матеріали обласної онлайн-конференції. – Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. – 84 с.
 24. Мацевко Н. І. «Батьківська наука» або роль батьків у підготовці дитини до школи / Н. І. Мацевко // Діти-батьки-сім'я. – Вип. 4. – К.: Наук. світ. – 2005. – 40с.
 25. Марцинковська Т. Д. Дитяча практична психологія: підруч. для студ. ВНЗ / Тамара Давидовна Марцинковська. – М.: Гардаріки, 2004. – 255 с.
 26. Мілько С. В. Роль сім'ї у вихованні дитини: навч. посіб. [Електронний ресурс] / С. В. Мілько // Полтавська спеціалізована школа-інтернат №2 I-III ступенів «Центр освіти та соціально-педагогічної підтримки» імені Софії Русової Полтавської обласної ради. – 2019. – Режим доступу: <https://www.schola-internat2.pl.ua/>
 27. Молодушкіна І. Мені 5 років / І. Молодушкіна – Х. : Вид. група «Основа», 2016. – 204 с.
 28. Молодушкіна І. В. Загадковий світ емоцій. Розвиток емоційної сфери дошкільників – 2-ге вид. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 171-205 с.
 29. Муліка К. Психологічна готовність шестирічної дитини до школи / [упоряд.: К. Муліка]. – Полтава: ПОІППО, 2008. – 84 с.
 30. Пантюк Т. І. Взаємодія сім'ї та дошкільного закладу як чинник підготовки дитини до школи / Т. І. Пантюк // Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні та історичні науки. – 2014. – Вип. 116. – С. 192-197.
 31. Торищак Н. Як підготувати дитину до школи?/ Наталія Торищак // Дошкільне виховання. – 2019. – №9. – С. 20.
 32. Clement J. Spatially Democratic Pedagogy: Children's Design and Co-Creation of Classroom Space // International Journal of Early Childhood. – 2019. – Режим доступу: <https://www.semanticscholar.org/paper/Spatially-democratic-pedagogy-%3A-a-pedagogical-to-of-Clement/ebd119dcccc5409fa53c9ba03e7dc413434126de>
 33. DeLuca Ch. New Directions for Kindergarten educationembedding Assessment in Play-Based Learning / Ch. DeLuca, A. Pyle, A. Valiquette, D. LaPointe-McEwan // The Elementary School Journal – 2020. – Vol. 120. – № 3(march). – Режим доступу: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/full/10.1086/707008>
 34. Expresión corporal desde la comunicación no verbal en niños de cinco años de una institución educativa inicial de Ventanilla, LIMA – PERÚ (Universidad César Vallejo), 2019. – Режим доступу: <http://repositorio.ucv.edu.pe/handle/20.500.12692/45122>
 35. Learning through play Strengthening learning through play in early childhood education programmes, UNICEF, 2018. – Режим доступу: <https://www.unicef.org/sites/default/files/2018-12/UNICEF-Lego-Foundation-Learning-through-Play.pdf>
 36. Licenciatura en Pedagogía Infantil (Una opción profesional) / E. E. Barrios, F. I. Díazgranados, L. J. Certain, M. Osorio Villegas, M. Herrera Púa. – Universidad del Norte (Instituto de Estudios en Educación). – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/70285347.pdf>
 37. López Arrillaga C. E. La Pedagogía del Amor y la Ternura: Una Práctica Humana del Docente de Educación Primaria // Revista Scientific. – 2019. – Vol. 4. – № 13. – P. 261–275.
 38. Muñoz L., Santa Cruz J. The preschool classroom as a context for cognitive development: type of teacher feedback and children's metacognitive control // Electronic Journal of Research in Educational Psychology. – 2016. – № 14(1). – P. 23–44. – Режим доступу: <https://www.redalyc.org/pdf/2931/293144934002.pdf>

39. Riyad M. Preschool Education: Knowledge or Social Skills / Riyad M., Pramana C., Maselena A. // Test Engineering and Management. – 2020. – №82 (january-february). – P. 5226– 5232. – Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/338831625_Preschool_Education_Knowledge_or_Social_Skills
40. Schmalenbach Ch. La Pedagogía de la Ternura -Una lucha por la dignidad y la vida desde la acción educativa // Universidad Don Bosco. 2015. – № 16 (julio-diciembre). – Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/303093000_La_Pedagogia_de_la_Ternura_-_Una_lucha_por_la_dignidad_y_la_vida_desde_la_accion_educativa
41. Teaching, pedagogy and practice in early years childcare: an evidence review / M. Sim, J. Bélanger, L. Hocking, S. Dimova, E. Iakovidou, B. Janta, W. Teager London: Early Intervention Foundation, 2018. – 55 p. – Режим доступа: <https://www.eif.org.uk/report/teaching-pedagogy-and-practice-in-early-years-childcare-an-evidence-review>